

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 145/2022-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 2/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 3/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 4/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Alexandrou Machanovou, advokátkou, Mierové námestie 19, Senec, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 60C/153/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 60C/153/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 60C/153/2018 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi 2 **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **410,92 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. februára 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom okresného súdu v civilnom spore. Okrem toho žiadajú finančné zadosťučinenie 10 000 eur.

II.

2. Sťažovatelia sú žalobou z 31. decembra 2018 spoločne a nerozdielne žalovaní žalobcom o zaplatenie [REDAKOVANÉ] eur s príslušenstvom a sťažovateľ 2 o zaplatenie ďalších [REDAKOVANÉ] eur s príslušenstvom ako odplaty za užívanie pozemkov právnym predchodcom sťažovateľov a následne sťažovateľom 2. Sťažovatelia sa k žalobe vyjadrili v apríli 2019. K tomu sa vyjadril žalobca 3. júna 2019. Posledné písomné vyjadrenie strán bolo súdu doručené 25. júla 2019 a prvé pojednávanie bolo nariadené na 15. október 2019, na ktorom súd pripustil zmenu žaloby a pojednávanie odročil na pripojenie dedičského spisu, k čomu došlo 29. októbra 2019.

3. Žalobca 19. decembra 2019 navrhol zmenu žaloby, ktorú súd uznesením z 5. februára 2020 pripustil. Z dôvodu odchodu sudkyne na sťaž bola vec 24. júna 2020 pridelená novej sudkyňi. Okresnému súdu bol 15. decembra 2020 doručený ďalší návrh žalobcu na zmenu žaloby jej rozšírením len voči sťažovateľovi 2 za užívanie nehnuteľností v roku 2019. Dňa 25. februára 2021 nariadil súd ďalšie pojednávanie na 19. máj 2021. Pojednávanie bolo zrušené z dôvodu zmeny zákonného sudcu, ktorá nastala 5. mája 2021. Uznesením z 11. mája 2021 súd pripustil zmenu žaloby. Sťažovatelia doručili súdu 10. júna 2021 podanie, ku ktorému sa žalobca vyjadril 7. decembra 2021. Žalobca zároveň navrhol ďalšiu zmenu žaloby rozšírením požadovaného plnenia voči sťažovateľovi 2 za užívanie nehnuteľností v roku 2020. Okresný súd uznesením z 11. januára 2022 zmenu žaloby pripustil. Sťažovatelia podali 3. februára 2022 sťažnosť predsedovi okresného súdu na priet'ahy. Súd nariadil 17. februára 2022 pojednávanie na 6. júl 2022, ktoré bolo na žiadosť advokátky sťažovateľov odročené na 14. september 2022.

III.

4. Sťažovatelia poukazujú na odstup 27 mesiacov od posledného pojednávania, čo im spôsobuje právnu neistotu s tým, že dĺžka konania má priamy vplyv na úročenie žalovanej pohľadávky, čím sa zvyšuje suma, ktorú v prípade neúspechu v spore budú povinní zaplatiť žalobcovi. Sťažovatelia zdôrazňujú, že nemajú podiel na priet'ahoch v konaní, pretože predložili všetky dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

5. Okresný súd na výzvu ústavného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti zaslal svoj spis a vyjadrenie sudcu, ktorému je vec pridelená, v ktorom bol opísaný doterajší priebeh konania.

IV.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

7. Rozhodovanie o žalobách o zaplatenie odplaty za užívanie nehnuteľností patrí do bežnej agendy všeobecných súdov. Nemožno dospieť k tomu, že by okresný súd riešil zložité skutkové a právne otázky. V priebehu konania žalobca štyrikrát navrhol zmenu žaloby, z čoho vyplynula potreba v priebehu konania rozhodnúť o týchto návrhoch. Podstatou zmien žaloby bolo postupné rozšírenie

žalovanej sumy z dôvodu ďalšieho užívania nehnuteľností sťažovateľom 2 v priebehu konania. Rozhodovanie o návrhoch na zmenu žaloby je nenáročné a súdu nič nebráni v tom, aby bolo vykonané priamo na pojednávaní bez potreby jeho písomného vyhotovenia. V správaní sťažovateľov neboli zistené skutočnosti, ktoré by vplývali na dĺžku konania, hoci nemožno opomenúť skutočnosť, že pojednávanie nariadené na 6. júl 2022 bolo odročené na 14. september 2022 na žiadosť advokátky sťažovateľov. Význam sporu pre sťažovateľov vyplynul z toho, že je voči nim podaná žaloba o zaplatenie peňažnej sumy, ktorá sa dĺžkou konania navyšuje o príslušenstvo a vo vzťahu k sťažovateľovi 2 aj o žalovanú istinu. Konanie preto ovplyvňuje majetkovú sféru sťažovateľov.

8. Napadnuté konanie trvá vyše troch rokov, v priebehu ktorých sa uskutočnilo iba jedno pojednávanie. Okresný súd konal vo veci v roku 2019 priebežne a plynulo. V roku 2020 rozhodol o návrhu na zmenu žaloby uznesením z 5. februára 2020 a ďalej zostal nečinný. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené až na 19. máj 2021, no bolo z dôvodu na strane súdu zrušené. V ďalšom priebehu roku 2021 súd naďalej nevykonával úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci. Konanie bolo od začiatku roka 2020 poznačené priet'ahmi, keď súd nevykonaním pojednávaní nesmeroval k rozhodnutiu vo veci. Túto nečinnosť nemožno ospravedlniť dvoma zmenami sudcov. Ani priebeh pandémie neospravedlňuje nečinnosť súdu, pretože aj počas nej prevažovali obdobia, keď súd mohol nariadiť pojednávanie a vo veci rozhodnúť. Ďalšie predlžovanie napadnutého konania bez meritórneho rozhodnutia má za následok opakované návrhy na zmenu žaloby. Skutočnosť, že sťažovatelia pred podaním ústavnej sťažnosti nepočkali na doručenie stanoviska predsedu okresného súdu, bolo prirodzenou reakciou na nečinnosť okresného súdu. Postup okresného súdu nesmeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov, jeho nečinnosť, ako aj neefektívny postup spôsobili zbytočné priet'ahy v konaní. Preto ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti vyhovel a vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

9. Vzhľadom na to, že v spore nie je právoplatne rozhodnuté, bolo okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov.

10. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia základných práv bola nečinnosť a neefektívny postup okresného súdu. S prihliadnutím na doterajšiu celkovú dĺžku konania na okresnom súde, správanie sťažovateľov, význam sporu pre sťažovateľov a postup súdu bolo finančné zadosťučinenie 1 000 eur podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané len sťažovateľovi 2, u ktorého vyriešenie sporu o zaplatenie súvisí s tým, že žalobca sa proti nemu domáha zmenami žaloby odplaty aj za ďalšie obdobia. Miera právnej neistoty sťažovateľa 2 je v porovnaní s ostatnými sťažovateľmi vyššia, čo odôvodňuje priznanie finančného zadosťučinenia za nečinnosť súdu v trvaní približne dvoch rokov. Nerozhodnutie o uplatnenej, no plynutím času za ďalšie obdobia nezvyšovanej pohľadávky vo vzťahu k ostatným sťažovateľom s ohľadom na doterajšiu dĺžku konania neodôvodňuje to, aby im bolo vôbec priznané finančné zadosťučinenie. Preto vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nebolo vyhovené.

V.

11. Zistené porušenie základných práv sťažovateľov odôvodňuje to, aby im okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré im vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2022 je 193,83 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 193,63 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur) predstavuje 410,92 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2022

Peter Straka
predseda senátu